

Ukraina toetuslaenu loomine aastateks 2026 ja 2027 tõhustatud koostöö alusel

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Peavastutaja: Rahandusministeerium

Kaasvastutajad: Välisministeerium, Kaitseministeerium

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 21.01.2026

KOKi esitamise tähtpäev 28.01.2026

VV esitamise tähtpäev 29.01.2026

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Seisukoha võtmist peab oluliseks peaminister või minister (VVS § 20¹ lg 2);

Sisukokkuvõte

2025. aasta 18. detsembri Euroopa Ülemkogu kohtumisel otsustati toetada Ukrainat järgmisel kahel aastal 90 miljardi euro suuruse laenuga, mis põhineb Euroopa Liidu ühisel laenamisel kapitaliturgudelt liidu eelarve tagatisel. Ukraina ei pea laenu tagasi maksma kuni Venemaa on hüvitanud kahjud. Samuti jätab Euroopa Liit endale õiguse kasutada Venemaa keskpanga külmutatud varasid laenu tagasimaksmiseks. Laenus ei osale Ungari, Slovakkia ja Tšehhi, mistõttu vormistatakse laen tõhustatud koostöö raamistikus, milles osaleb 24 liikmesriiki. Tõhustatud koostöö on mehhanism, mis võimaldab ELi liikmesriikidel teha koostööd konkreetsetes valdkondades juhul, kui on selge, et EL tervikuna ei suuda sellise koostöö eesmärke mõistliku aja jooksul saavutada.

Vastavalt ülemkogu suunisele võttis Euroopa Liidu Nõukogu 12. jaanuaril vastu otsuse, mis annab loa kasutada tõhustatud koostööd laenuinstrumendi loomiseks. 14. jaanuaril esitas Euroopa Komisjon ettepaneku "Ukraina toetuslaenu" (Ukraine Support Loan) loomiseks. Pakett koosneb kolmest eelnõust:

1. ettepanek kehtestada Ukrainale toetuslaen summas 90 miljardit eurot - COM(2026) 20 final;
2. ettepanek muuta mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevat määrust, et võimaldada Ukraina laenu katmine ELi eelarvelae arvelt - COM(2026) 21 final
3. ettepanek muuta Ukraina rahastut (Ukraine Facility) kui üht vahendit eelarvetoetuse rakendamiseks Ukrainale - COM(2026) 22 final.

Ettepaneku kohaselt jaguneks 90 miljardi suurune toetus kaheks komponendiks: ligikaudu kaks kolmandikku ehk 60 miljardit eurot suunatakse sõjalisele abile ning ülejäänud kolmandik ehk 30 miljardit eurot eraldataks üldiseks eelarvetoetuseks kas makromajandusliku finantsabi või Ukraina rahastu (Ukraine Facility raames) vastavalt kokkuleppele Ukrainaga. Toetus aitab Ukrainal tugevdada kaitsevõimet ning tagada riigi ja põhiliste avalike teenuste jätkuv toimimine, aidates samal ajal kaasa Ukraina vastupanuvõimele ja tihedamale lõimumisele Euroopa kaitsetööstusliku baasiga.

Esimesed väljamaksed loodetakse Ukrainale teha II kvartali alguseks, mistõttu on vajalik paketti menetleda nõukogus kiireloomuliselt.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelvalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

Mõju valdkonnad

Majandus

Ettevõtlus

Sõjalise abi samba raames võib Eesti kaitsetööstusettevõtetele tekkida vastavalt Ukraina vajadustele ja sõltuvalt pakkumise kiirusest võimalus täiendavalt toetada Ukraina kaitsevõimet, sealhulgas koostöös Ukraina kaitsetööstusega

Riigivalitsemine

Riigieelarve

Laenu tagab ELi eelarve. Laenu teenindamisega seotud kulud (sh intressikulud) kaetaks jooksvalt Eesti ELi eelarve makse sees.

Riigikaitse ja välissuhted

Suhted välisriikide ja organisatsioonidega

Algatus ühtib Eesti prioriteediga toetada Ukrainat pikaajaliselt ja võimalikult suures mahus. Samuti tõstab Euroopa Liidu suurenenud toetus Ukrainale Euroopa Liidu

nähtavust ja tõsiseltvõetavust väliste partnerite seas. Samuti seostub laen kolmandate riikide, eelkõige ELi-väliste NATO liitlastega seoses kaitsetoodete abikõlbulikkuse kriteeriumitega – komisjoni ettepaneku alusel on kolmandate riikide kaasumine teatud tingimustel võimaldatud (abikõlbulikud kaitsetooted peavad vastama teatud tingimustele ning pärinema ELi riikidest, Euroopa majanduspiirkonna riikidest, Ukrainast või SAFE laenuinstrumendi raames eraldi kokkuleppe sõlminud riikidega (Kanada), kuid pakiliste vajaduste puhul, mida ei ole võimalik hankida EList või ülaloodud riikidest, nähakse Ukrainale ette võimalus taotleda erandeid).

Riigikaitse

Ukraina võime ennast pikaajaliselt kaitsta Vene agressiooni eest toetab Eesti ja Euroopa julgeolekut laiemalt.

Kaasamine

Võimalusel kaasata asjassepuutuvad huvirühmad